

PROF.: ENRIC MARÍN I OTTO
Llic. en Ciències de la Informació
(Periodisme), 1978.

DEPARTAMENT DE PERIODISME

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS:

1. "La historia de la prensa en el ámbito global de la historia de la comunicación social" a BARRÈRE, Bernard et alii: *Metodología de la historia de la prensa española*. Madrid, Siglo XXI, 1982, pàg. 318-324.
2. "La conformació històrica del discurs periodístic de masses a Catalunya al llarg del primer terç del segle XX", a *La prensa de los siglos XIX y XX*. Universidad del País Vasco, 1986.
3. *El regne del subjecte. Per una teoria materialista de la comunicació social*. Barcelona, El Llamp, 1987.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

1. Director adjunt d'*Europa de les Nacions. Revista del moviment nacionalitari europeu*, publicació periòdica editada pel Centre Internacional Escarré per a les Minories Etniques i les Nacions (CIEMEN), des de 1987.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

Proporcionar una perspectiva històrica en l'estudi de les formes socials de producció comunicativa, amb l'objectiu prioritari d'analitzar la gènesis històrica de la societat de comunicació de masses.

TEMARI

Tota societat pot ésser analitzada des de la perspectiva de la producció, distribució i apropiació-consum d'unitats culturals significants. L'intent d'entendre un ecosistema comunicatiu històricament determinat (dinàmic i internament contradictori) no pot limitar-se a la descripció dels missatges que circulen pel cos social.

En la producció de la vida social, els subjectes històrics estableixen un conjunt complex de processos, mecanismes i relacions socials, mitjançant els quals, conformen, codifiquen i expressen el seu coneixement de la realitat, i desenvolupen formes determinades de consciència. A aquest espai social, elaborat i reproduït per en el conjunt de l'activitat humana, agitat per tota mena de tensions i conflictes, l'anomenem comunicació social.

La història de la comunicació s'ocupa de l'evolució de les diverses formes com les societats han resolt i resolen la funció social de fer possible l'aprehensió sistemàtica de la realitat (natural i social) per part dels subjectes humans, així com l'elaboració de representacions d'aquesta realitat.

Així doncs, la història de la comunicació es basteix com una reflexió històrica global de les formes de producció de la vida social, des del punt de vista específic de la dimensió comunicativa. D'acord amb aquesta perspectiva, hauria de ser possible fer una contribució a l'anàlisi de les raons de la caducitat social per tal d'entendre millor el món en què ens movem, tot fonamentant una visió adequadament crítica d'aquest.

PART I.: Bloc Introductori

Definició teòrica i metodològica de la disciplina, amb una referència utilitària al passat llunyà, que té per objecte relativitzar històricament els models culturals i comunicatius que identifiquen el passat immediat.

1. *Història i comunicació*. La producció intel·lectual i la concepció monista del món. La concepció de l'espai i del temps. La cultura com a ecosistema comunicatiu. Poder i comunicació. Circuits comunicatius i relacions de classe. Comunicació i programació social: sexe, classe i nació-ètnia. Comunicació inter-personal, col·lectiva i de masses.
2. *Natura i cultura*. Les possibilitats humanes per a la comunicació: el llenguatge verbal articulat i la seva interrelació amb els altres llenuguatges. Llengua, cultura i cosmovisió. La revolució neolítica: economia, sexism i poder. Explotació de la natura, animisme i pensament abstracte. Política, religió, escriptura i calendari.

PART II.: Cultura i comunicació a les societats pre-industriel·les europees.

Descripció dels ecosistemes comunicatius europeus tradicionals i de llarg procés de transició cap als models cultural comunicatius propis del capitalisme industrial.

3. *Ecosistema comunicatiu a l'Alta edat mitjana*. El medi rural. Les religions primitives i el cristianisme. La formació històrica de les llengües romàniques. La baixa edat mitjana: cultura rural i cultura urbana. Solidificació de les estructures de poder i diversificació dels sistemes de comunicació. Entramat urbà i comunicació social. El nou paper de l'Església: la Inquisició i els ordes mendicants. Humanisme i Renaixement. La impremta. Noticierisme. Discurs polític i discurs religiós: "El príncep". Poder i llengua: les gramàtiques.
4. *Reforma y Contrareforma*. Codificació de les tècniques de propaganda política. Dissidència i heretgia: l'enfortiment de la Inquisició. Els inicis del periodisme regular. Colonialisme: l'exportació dels models culturals europeus. Monarquies absolutes: increment del control de la comunicació col·lectiva. Xarxa burocràtica i cohesió "nacional". Antagonismes socials i dualitat cultural: la cultura del Barroc. El pamphlet, la cançó i el teatre. Serveis postals. Premsa periòdica.
5. *La crisi de l'Antic Règim*. Transformacions socials i elaboració del teixit ideològico-cultural liberal-burgès. Ciència i religió. Il·lustració i Encyclopédie. La lluita per la llibertat d'informació (llibertat d'empresa). L'emergent cultura burgesa i la codificació dels marginats: asils, presons i manicomis. Redefinició de l'espai urbà. Extensió de la lògica de l'espectacle. La revolució del gravat. Cultura popular i tradició oral. Revolució francesa: les masses ocupen l'escena política.

PART III.: Revolució industrial i liquidació dels ecosistemes comunicatius tradicionals.

Anàlisi de les implicacions de la urbanització industrial i de l'establiment de noves relacions socials en el terreny de la comunicació social. Descripció de la gènesi de la societat de comunicació de masses i d'un sistema internacional mundial d'informació-comunicació.

6. La Revolució industrial i els orígens de la societat de comunicació de masses.

La concepció del temps i de l'espai: producció industrial, disciplina de treball i ordenació del temps. Migracions i massificació de les ciutats. La identitat cultural del proletariat urbà. L'estat capitalista: societat civil i societat política. La construcció de l'"estat-nació". Ciutadania i articulació de les divisions socials de sexe i classe. Les noves possibilitats industrials i de transports: el creixement dels circuits de comunicació col·lectiva. Premsa doctrinal i premsa informativa de masses. Abolició dels "impostos sobre el saber". Finançament publicitari i premsa barata.

7. Societat i comunicació de masses.

Democràcia i opinió pública: de la democràcia censatària al sufragi universal (mascúli). Escola i premsa de masses (la fi de la tradició oral). Premsa sensacionalista i premsa d'opinió. La fixació dels codis periodístics: ordenació interna del diari i concepció del món. Les agències informatives. L'organització del proletariat urbà i la lluita per mitjans de comunicació propis. Locomotora, fotografia i paisatge urbà.

PART IV.: Cristal·lització de la societat de comunicació de masses i eclosió de les "noves tecnologies".

Evolució de la comunicació social al llarg del present segle, fent possible l'estudi de les tendències observables actualment en el terreny de l'organització de la comunicació social, tot fixant l'atenció en les possibilitats que les noves tecnologies ofereixen per tal d'obrir noves vies de progrés. Possibilitats limitades per l'ús autoritari que les organitzacions estatals i transnacionals en fan.

8. Imperialisme, militarisme i sistema informatiu mundial.

Revolució dels transports i les comunicacions i uniformitat cultural universal. Hegemonia britànica al si de l'ordre informatiu internacional. Concentració de la indústria cultural/comunicativa. Màquines fonedoras de tipus i increment de les tirades a la premsa escrita. Telefonia i increment de les tirades a la premsa escrita. Telefonia i telegrafia. Conductisme i publicitat: l'especificitat del llenguatge publicitari. L'inici de l'era de l'automòbil. El turisme. La divulgació de la cambra fotogràfica. El teatre i el naixement del Cinema. Esport i espectacle. Els primers còmics moderns.

9. L'hegemonia mundial dels estats industrials.

La cultura occidental: eurocentrisme i cosmopolitisme. Organització internacional de la comunicació: de l'hegemonia britànica a la nord-americana. Cultura de masses i mites "made in USA": l'"american way of life". Cinema i discurs històric. La indústria del disc. La moda. El disseny industrial. L'època daurada

de la premsa escrita. La ràdio i la propaganda política de masses. Crisi de la democràcia liberal: moviment obrer, reforçament dels aparells coercitius de l'estat i comunicació de masses persuasiva. Tres models d'utilització de l'aparell de comunicació de masses per part de l'estat: USA, URSS i l'Alemanya nazi.

10. Guerra freda, política de blocs i armamentisme.

Cibernètica i indústria electrònica. Les corporacions transnacionals. Els desequilibris estructurals del nou ordre mundial de la comunicació. La crisi de la premsa escrita i la cultura de la imatge. La televisió i els satèl·lits de comunicació. Publicitat i llenguatge: l'ordre simbòlic i el subconscient col·lectiu. Consumisme i turisme. Costums i subcultures en la "Societat opulenta". Autoritarisme estatal i control social. Espectacularització de la vida i de la política. De la cultura "underground" a les ràdios lliures. El mercat mundial de la comunicació. El contradictori resorgiment de les cultures nacionals colonitzades. Les noves tecnologies comunicatives i les utopies de futur.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- ALBERT, P. i TERROU, F.: *Histoire de la presse*. París, PUF, 2a. ed., 1974.
BARRACLOUGH, Geoffrey: *Introducció a la història contemporània*. Barcelona, Edicions 62, 1966.
BENJAMIN, W.: *Discursos interrumpidos I*. Madrid, Taurus, 1973.
BOYCE, G.; CURRAN, J.; i WINGATE, P.: *Newspaper history. From the seventeenth century to the present day*. Londres, Constable, 1978.
BUXÓ REY, María Jesús: *Antropología lingüística*. "Cuadernos A de Antropología", núm. 5, Barcelona, Antrophos, 1983.
CURRAN, J.; GUREVITCH, M.; i WOLLACOT, J.: *Sociedad y comunicación de masas*. México, FCE.
DE FLEUR, M.L i BALL-ROKEACH, S.J.: *Teorías de la comunicación de masas*. Barcelona, Paidós, 2a. ed., 1986.
DUBY, Georges: *Historia social e ideologías de las sociedades*. Barcelona, Anagrama, 1976.
FONTANA, Josep: *Historia: Análisis del pasado y proyecto social*. Barcelona, Crítica, 1982.
HALL, Edward T.: *Más allá de la cultura*. Barcelona, Gustavo Gili, 1978.
HAMELINK, Cees J.: *La aldea transnacional. El papel de los trusts en la comunicación mundial*. Barcelona, Gustavo Gili, 1981.
HAUSER, Arnold: *Historia social de la literatura y del arte*. Madrid, Guadarrama, 2a. ed., 1982.
HOBSBAW, Eric J.: *La era del capitalismo*. Barcelona, Labor, 3a. ed., 1987.
HOBSBAW, Eric J.: *Las revoluciones burguesas*. Barcelona, Labor, 11a. ed., 1987.
MARÍN, Enric i TRESSERRAS Joan Manel: *El regne del subjecte*. Barcelona, El Llamp, 1987.
MCBRIDE, Sean(ed.): *Un solo mundo, muchas voces. Comunicación e información en nuestro tiempo*. México, Unesco/FCE, 1980.
MC LUHAN, Marshall: *La Galaxia Gutenberg*. Barcelona, Edicions 62, 1973.
RAMIREZ, Juan Antonio: *Medios de masas e historia del arte*. Madrid, Cátedra, 2a. ed., 1982.

ROSTITI, Franco: *Historia y teoría de la cultura de masas*. Barcelona, Gustavo Gili, 1980.

ROSSI-LANDI, Ferruccio: *El lenguaje como trabajo y como comercio*. Buenos Aires, Alonso, 1975.

ROSSI-LANDI, Ferruccio et alii: *Semiotica y praxis*. Barcelona, A.Redondo, 1973.

SÁNCHEZ GUZMÁN, J.R.: *Breve historia de la publicidad*. 2a. ed., Madrid, Forja, 1982.

SHUWER, Ph.: *Histoire de la publicité*. Lausana, Editions Rencontre, 1965.

THOMPSON, Edward: *Tradición, revuelta y conciencia de clase*. Barcelona, Crítica, 2a. ed., 1984.

VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manuel: *Historia y comunicación social*. Madrid, Alianza, 1985.

WEILL, G.: *El periódico. Orígenes, función y evolución de la prensa periódica*. México, UTEHA, 1962.

WILLIAMS, Raymond L.: *Cultura. Sociología de la comunicación y del arte*. Barcelona, Paidós, 1982.

WILLIAMS, Raymond L.: *Los medios de comunicación social*. Barcelona, Península, 3a. ed., 1978.

Al llarg del curs es proporcionen llistats bibliogràfics específics per a cada període, així com material documental divers.

AVALUACIÓ

Les evaluacions s'efectuaran a partir d'exàmens (dos parciais i/o final). El calendari de les proves d'avaluació s'establirà en començar el curs.

CODI: 3020 - HISTÒRIA GENERAL DE LA COMUNICACIÓ

PROF.: AMPARO MORENO SARDÀ
Llic. en Filosofia i Lletres,
Univ. de València, 1975.
Dra. en Filosofia i Lletres,
Univ. de Barcelona, 1984.

DEPARTAMENT DE PERIODISME

TREBALLS D'INVESTIGACIÓ O DE SÍNTESIS SIGNIFICATIUS

1. Problemas metodológicos de la historia de la prensa: Aplicación de la informática al análisis de las publicaciones" En BARRÈRE, Bernard et alii: Metodología de la historia de la prensa española. Madrid, Siglo XXI, 1982, pág 271-310.
2. El surgimiento de la prensa de masas en FONTCUBERTA, Mar de (dir.): *El periodismo escrito*. Barcelona, Mitre, 1986, Encyclopedie del Periodismo, vol. III, pág. 7-30,
3. La otra "Política" de Aristóteles. Cultura de masas y divulgación del Arquetipo Viril. Barcelona, Icaria, 1988.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

1. Redactora i colaboradora de diaris i revistes d'informació general de Barcelona, 1972-78.
2. Professora de la Facultad de CC de la Información de la Universidad Autònoma de Barcelona, des de 1974.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

El objetivo de la Historia General de la Comunicación es facilitar la comprensión del carácter histórico de la comunicación y el conocimiento de la génesis histórica de los fenómenos actuales de la comunicación social, atendiendo a su doble carácter masivo y transnacional, así como a su relación con el sistema normativo complejo que gobierna el conjunto de las relaciones comunicativas privadas y públicas.

TEMARI

La Historia General de la Comunicación Social estudia la génesis histórica del sistema normativo complejo que gobierna hoy nuestras relaciones comunicativas, en los colectivos sociales pertenecientes a la Cultura Occidental. Tal conocimiento histórico resulta imprescindible para una mejor comprensión del funcionamiento actual de la comunicación social: un conocimiento que tome en consideración tanto la globalidad compleja de los fenómenos comunicativos, en su doble repercusión personal/colectiva, como su dinamicidad histórica, es decir, su transformabilidad. En consecuencia, el estudio de la Historia General de la Comunicación Social no se reduce a la historia de los medios de comunicación de masas, sino que analiza su función histórica en el marco complejo de las relaciones sociales personal/colectivas, es decir, partiendo de las relaciones comunicativas que los seres humanos concretos establecemos con nuestros ecosistemas comunicativos.

El estudio de la transformación histórica del funcionamiento de la comunicación social, o, si se prefiere, el funcionamiento de la vida social considerada como un conjunto de relaciones comunicativas que los seres humanos establecen entre sí y con su entorno, exige realizar aproximaciones transdisciplinares y en consecuencia, implica problemas epistemológicos y teóricos derivados de las aportaciones y limitaciones de diversas disciplinas académicas, como son la Historia y las que consideran, desde distintos ángulos, la comunicación social (Semiótica, Antropología, Psicología, Lingüística, Kinética...Cibernética). Los principales de estos problemas (teoricismo logocéntrico, presentismo y parcialización de la vida social y la existencia humana en objetos de estudio) parecen derivarse de otro que se halla en la raíz del Saber lógico-científico: la adopción inicial de un punto de vista parcial y partidista, *androcéntrico*, que en el proceso de escolarización hemos asimilado como modelo "natural-superior-humano" y que, lo valoremos cada cual como lo valoremos, no podemos identificar como lo humano, como modelo universal de existencia humana, sino como una forma particular de existencia humana orientada hacia determinados intereses.

De ahí la importancia que adquiere la necesidad de articular el estudio de la génesis histórica de la organización actual de la comunicación social atendiendo a su doble alcance masivo y transnacional y los conflictos que tal organización genera, con un ejercicio de autocrítica de las formas mediante las que hemos aprendido a explicarnos el pasado/presente/futuro. En definitiva, la necesidad de que la Historia General de la Comunicación Social aborde la articulación entre transmisión diacrónica y sincrónica de información, y entre memoria histórica personal y colectiva.

Por todo lo dicho, puede notarse que la materia a estudiar pudiera ser muy amplia, y las cuestiones que exige clarificar diversas e interrelacionadas. De ahí que una adecuación a las condiciones espacio-temporales que impone un curso académico requiera centrar la atención en algunos aspectos que se consideran de interés prioritario, dada la ubicación de la asignatura en el Plan de Estudios de esta Facultad.

Esto afecta tanto a los temas incluidos y excluidos en el Programa Docente, como a los trabajos que se planteará que alumnas y alumnos realicen a lo largo del curso.

Si bien en el "Quadern d'Història de la Comunicació Social", núm 5, (2a. ed., ampliada, octubre de 1987), titulado *Historia General de la Comunicación Social* se desarrolla más ampliamente el programa de la asignatura, así como los criterios académicos, científicos y pedagógicos en los que se fundamenta, y la bibliografía básica a consultar, se ofrece aquí el esquema del programa a fin de que alumnas y alumnos puedan conocerlo en sus líneas generales. En dicho "Quadern" se exponen, también, las líneas generales de trabajo a seguir a lo largo del curso.

PARTE I: Cuestiones epistemológicas, teóricas y metodológicas.

1. *Introducción.*
Historia y comunicación social.
2. *Aportaciones y limitaciones de la historia y otras ciencias sociales a la historia general de la comunicación social.*
La historia. Las investigaciones sobre comunicación y cultura de masas. Filosofía, Historia de las Religiones y otras aportaciones hacia la transdisciplinariedad.

3. *Paradigmas de la historia general de la comunicación social.*
Diversidad y carácter histórico de la capacidad de comunicación y las formas de conocimiento. Organización social de la comunicación: a) construcción del espacio, vías, instituciones y medios; b) la dinámica social como producto de la asimilación personal de la memoria histórico-colectiva; y c) comunicación social y comunicación de masas, cultura y cultura de masas.

PARTE II: Transformaciones históricas de la comunicación social.

4. *El pasado remoto.*
En torno a los orígenes de la comunicación social. Sustratos culturales antiguos: sociedades con escritura. Sustratos culturales clásicos: el papel de la escritura en el paso del *mito* a los *logos* y al *ius*.
5. *El pasado lejano de la cultura occidental: fundamentos religiosos y laicos. De la cultura manuscrita a la cultura impresa.*
Fundamentos cristianos de la Cultura Occidental. La expansión del Cristianismo y los orígenes de Europa. Fundamentos laicos de la Cultura Occidental. Del pergamino al papel, y de la cultura manuscrita a la cultura impresa. Reforma y Contrarreforma. Imprenta y propaganda. La consolidación de los Estados Centrales, Ilustración burguesa y periodismo regular: a) en los países de la vertiente mediterránea de Europa Occidental y sus zonas de influencia; b) en los países de la Europa Continental y sus zonas de influencia; y c) en los países de Europa Atlántica y sus zonas de influencia.
6. *El pasado reciente de la cultura occidental. La información diaria.*
El surgimiento de la prensa de masas. Rasgos generales del siglo XIX hasta la I Guerra Mundial, en Europa Occidental. Prensa de élite y prensa de masas en la Europa Occidental: a) los modelos francés y británico; y b) la construcción de los estados nacionales alemán e italiano.
7. *Passado lejano y reciente de otras culturas: América.*
Passado lejano y reciente de América meridional y central. Paseado lejano y reciente de América septentrional.
8. *El pasado próximo. Información y actualidad en la aldea transnacional.*
La crisis del dominio imperial de Europa Occidental, de la rebelión a la integración de las masas en el Centro Hegemónico: modelos estatales liberales y autoritarios, hacia la Europa comunitaria. Desplazamiento del Centro Hegemónico a Estados Unidos y la Unión Soviética: la participación de las masas en las tecnocracias transnacionales y los conflictos por la conquista del espacio. Guerras mundiales y localizadas en el siglo XX, en el paso de la conquista de la Tierra a la conquista del espacio: a) el sistema neurálgico transnacional de la Cultura de Masas y el Nuevo Orden de la Información y la Comunicación; y b) la cultura de Masas y el dominio de la Tierra desde el espacio: de la "guerra fría" a la "coexistencia pacífica" y la "guerra de las galaxias".

BIBLIOGRAFIA

1. Sobre historia contemporánea.

- BARRACLOUGH, G.: *Introducción a la historia contemporánea*. Madrid, Gredos, 1971.
BRAUDEL, F.: *Las civilizaciones actuales*. Madrid, Tecnos, 1971.
CROUZET, M. (dir): *Historia general de las civilizaciones*. Barcelona, Destino, 1981-1982. Col. Destinolibro, 14 vol.
DUROSELLE, J.B.: *Europa, de 1815 a nuestros días*. Barcelona, Labor, 7a. ed., 1983, Col. Nueva Clío.
FERRO, M.: *La Gran Guerra*. Madrid, Alianza, 1981.
MARTINEZ CARRERAS, J.R.: *Introducción a la Historia Contemporánea, desde 1917*. Madrid, Istmo, vol. 2, 1983.
NÉRÉ, J.: *Historia Contemporánea*. Barcelona, Labor, 3a. ed., 1982.
RÉMOND, R.: *Introducción a la historia de nuestro tiempo*. Barcelona, Vicens Vives, 2a. ed., 1983.
RENOUVIN, P.: *Historia de las relaciones internacionales*. Torrejón de Ardoz, Akal, 1982.

2. Sobre los inicios de la sociedad de masas.

- BENJAMÍN, W.: *El Berlin demónico*. Barcelona, Icaria, 1987.
CANETTI, E.: *Masa y poder*. Marcelona, Muchnick, 5a. ed., 1985.
FREUD, S.: *Psicología de las masas*. Madrid, Alianza, 9a. ed., 1983.
GINER, S.: *Sociedad masa: Crítica del pensamiento conservador*. Barcelona, Península, 1979.
KRACAUER, S.: *De Caligari a Hitler. Una historia psicológica del cine alemán*. Barcelona, Paidós, 1985.
ORTEGA Y GASSET, J.: *La rebelión de las masas*. Madrid, Espasa-Calpe, 25a. ed., 1986. Col Austral.
REICH, W.: *Psicología de masas del fascismo*. Madrid, Ayuso, 1972 y Barcelona, Bruguera, 1980.
RIESMAN, D.: *La muchedumbre solitaria*. Barcelona, Paidós, 1981.

3. Sobre publicidad.

- MEYERS, W.: *Los creadores de imagen*. Barcelona, Planeta, 2a. ed., 1987.
SCULLEY, J.: *De Pepsi a Apple*. Barcelona, Ediciones 8, 1988.

4. Sobre historia y teoría de la comunicación de masas.

- GUBERN, R.: *El simio informatizado*. Madrid, Fundesco, 1987.
GUBERN, R.: *La mirada opulenta*. Barcelona, Gustavo Gili, 1987.
SCHARFF, E.E.: *Una gran potencia mundial: "The Wall Street Journal"*. Barcelona, Planeta, 1987.
TRESSERRAS, J.M. y MARÍN, E.: *El regne del subjecte*. Barcelona, El Llamp.
COSTA, P.O.: *La crisis de la televisión pública*. Barcelona, Paidós, 1986.
GARITAONAINdia, C.: *La radio en España, 1929-1939*. Siglo XXI/ Universidad del País Vasco, 1988.
FRANQUET, R.: *Historia de la radiodifusión a Catalunya*. Barcelona, Edicions 62, 1986.
VALLS, J.F.: *Prensa y burguesía en el siglo XIX*. Barcelona, Anthropos, 1988.
DE FLEUR, M.L. y BALL-ROKEACH, S.J.: *Teorías de la comunicación de masas*. Barcelona, Paidós, 1982.
MAC QUAIL, D.: *Introducción a la teoría de la comunicación de masas*. Barcelona, Paidós, 1985.

MORAGAS I SPA, M. de: *Teorías de la Comunicación*. Barcelona, Gustavo Gili, 3a. ed., 1985.

SAPERAS, E.: *Los efectos cognitivos de la comunicación de masas*. Barcelona, Ariel, 1987.

WRIGHT, Ch.: *Comunicación de masas*. Buenos Aires, Paidós, 3a. ed., 1973.

ARANGUREN, J.L.L.: *La comunicación humana*. Madrid, Tecnos, 1986.

SERRANO, S.: *Signes, llengua i cultura*. Barcelona, Edicions 62, 1980.

ENZENSBERGER, H.M.: *Elementos para una teoría de los medios de comunicación*. Barcelona, Anagrama, 4a. ed., 1984.

CASASUS, J.M.: *Ideología y análisis de los medios de comunicación*. Barcelona, Mitre, 1985.

MORIN, E.: *El espíritu del tiempo*. Madrid, Taurus, 1966.

TIMOTEO ALVAREZ, J.: *Historia y modelos de la comunicación en el siglo XX: el nuevo orden informático*. Barcelona, Ariel, 1987. Texto base para la historia de los medios de comunicación de masas en el siglo XX.

5. Ampliación Bibliográfica:

El ya mencionado *Quadern d'història de la comunicació social*, núm. 5 (2a. ed., ampliada, octubre de 1987) contiene una bibliografía detallada (pág. 114-127).

AVALUACIÓN

Dos opciones:

- a) Evaluación continua: realización de trabajos.
b) Exámenes parciales y final (Teóricos y Prácticos).

- 1.1. Currents ideologics, correntament arriba-sota. 1.2. Modernista. 1.3. Anticlericalisme.
2.1. Publicacions periodístiques. 2.2. Periodistes. 2.3. Activitat editorial.
3.1. Estudi d'origens de les col·laboracions entre escriptors assaïstiques i literàries.
4.1. La llengua d'Espanya.
5.1. Promoció per la normalització. Campaña Hispànica.
5.2. Llengua i lliteratura. Valors. 5.3. Llengua i lliteratura. Valors. 5.4. Llengua i lliteratura. Valors.
6.1. Llengua i lliteratura. Valors.

PART II. El sacerdotiu

- 1.1. Clericalisme català.
1.2. Del 1939 al 1980.
1.3. Relacions entre sectors d'agregació. La política cultural.
1.4. Projectes literaris. Estètica i ambient. Valors produïts per les diverses gerres.

PROF: RAMON SALA NOGUER
Llic. en CC. de la Informació
(Periodisme, 1980)

DEPARTAMENT DE PERIODISME

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESIS SIGNIFICATIUS

1. *El cine en la España republicana, 1936-39 (Producción, distribución exhibición, etc.)*, Tesis doctoral U.A.B.
2. Conjuntament amb Rosa Alvarez Berciano, "1936-1939", AA.VV., *Cine español 1896-1983*, Madrid, Ministerio de Cultura, 1984.
3. Actualment està treballant amb la Filmoteca Española en el *Catálogo general del cine de la Guerra civil española, 1936-1939*.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

1. Treballs d'investigació cinematogràfica (identificació, catalogació, recuperació de films, etc.) en l'Arxiu de la filmoteca de la Generalitat.
2. Articulista i conferenciant sobre l'audiovisual (*Destino*, *El viejo topo*, *L'aveng*, *La Mirada*); co-fundador i secretari de redacció de la revista de cinema, Contracampo.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA, TEMARI I AVALUACIONS

S'entregaràn al inici de curs, donat que un cop acabat el present, s'està procedint a l'incorporació d'alguns apartats i al desplaçament i condensació d'alguns altres.